

KỶ NIỆM 90 NĂM NGÀY THÀNH LẬP ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH (1931-2021)

Chuyện kể về

MƯỜI CÔ GÁI NGÃ BA ĐỒNG LỘC

Lời: **Hoài Lộc** – Tranh: **Cloud Pillow Studio**

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

KỈ NIỆM 90 NĂM NGÀY THÀNH LẬP ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH (1931-2021)

Chuyện kể về
**MƯỜI CÔ GÁI
NGÃ BA ĐỒNG LỘC**

Lời: **Hoài Lộc** – Tranh: **Cloud Pillow Studio**

Dành cho thiếu niên nhi đồng

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

Nhà thơ Phạm Tiến Duật - một nhà thơ có nhiều gắn bó với những nẻo đường trong cuộc kháng chiến chống Mỹ - có bài thơ viết về những cô gái thanh niên xung phong như một bức tranh khắc ghi vào tâm khảm mỗi người dân đất Việt:

Bụi mù trời mùa hanh

Nước trắng khe mùa lũ

Đêm rộng, đêm dài là đêm không ngủ

Em vẫn đi, đường vẫn liền đường.

(Gửi em, cô thanh niên xung phong - 1968)

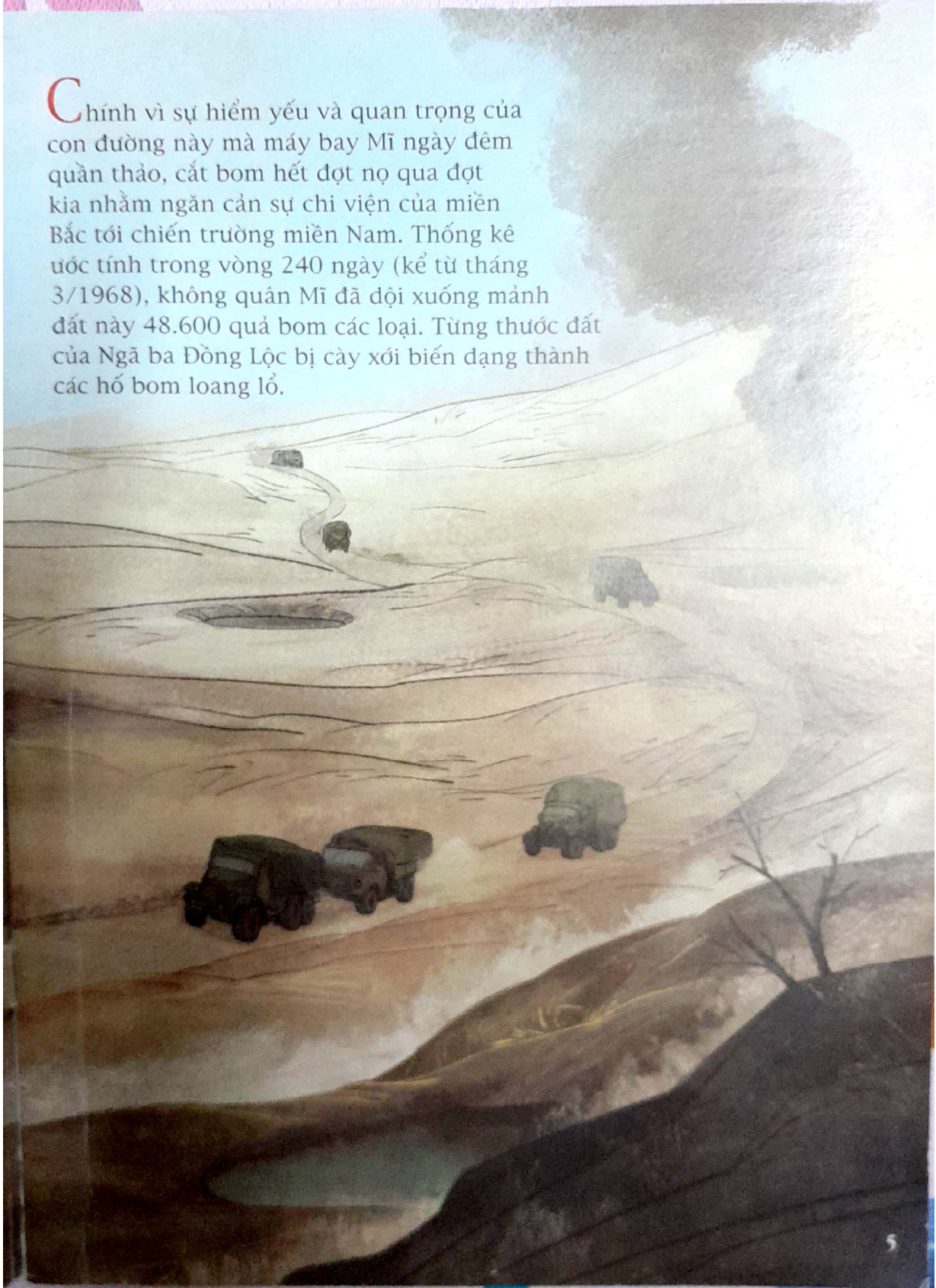
Trong đạn lửa của chiến tranh, hình ảnh cô gái thanh niên xung phong hiện lên qua lời thơ thật đẹp đẽ, can trường.

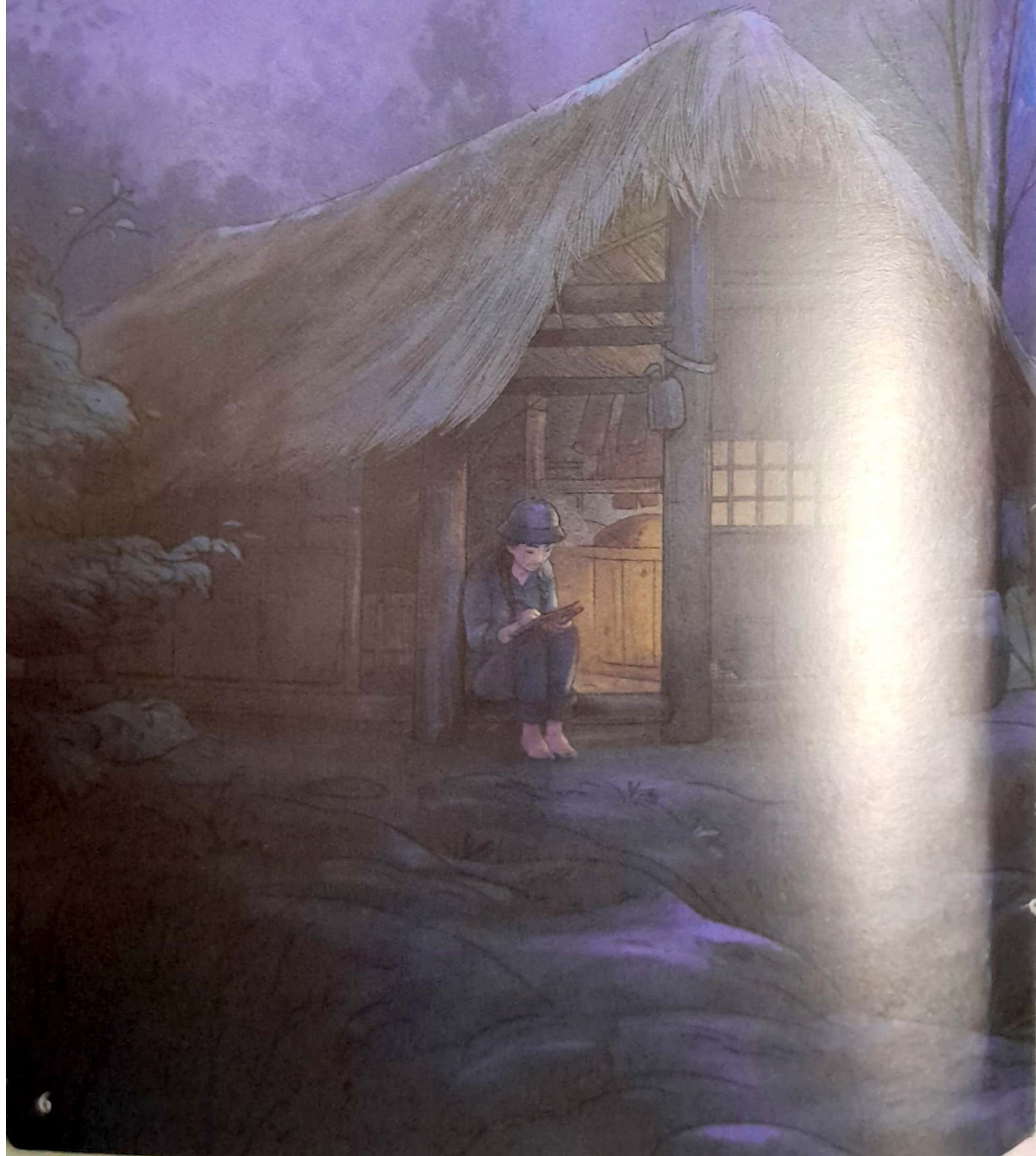
Trong những ngày chiến tranh chống Mĩ ác liệt nhất, có một cung đường đầy hiểm nguy mà người ta gọi đó là Tọa độ chết. Tọa độ chết ấy chính là Ngã ba Đồng Lộc - nằm trên đường Trường Sơn thuộc địa phận xã Đồng Lộc - Can Lộc - Hà Tĩnh. Ngã ba Đồng Lộc nằm gọn trong thung lũng hình tam giác, hai bên là núi trọc không một bóng cây, ở giữa là con đường độc đạo. Tất cả mọi cung đường từ Bắc vào Nam đều phải vượt qua huyết mạch này.

Chính vì sự hiểm yếu và quan trọng của con đường này mà máy bay Mỹ ngày đêm quần thảo, cắt bom hết đợt nọ qua đợt kia nhằm ngăn cản sự chi viện của miền Bắc tới chiến trường miền Nam. Thống kê ước tính trong vòng 240 ngày (kể từ tháng 3/1968), không quân Mỹ đã dội xuống mảnh đất này 48.600 quả bom các loại. Tầng thực đất của Ngã ba Đồng Lộc bị cày xới biến dạng thành các hố bom loang lổ.

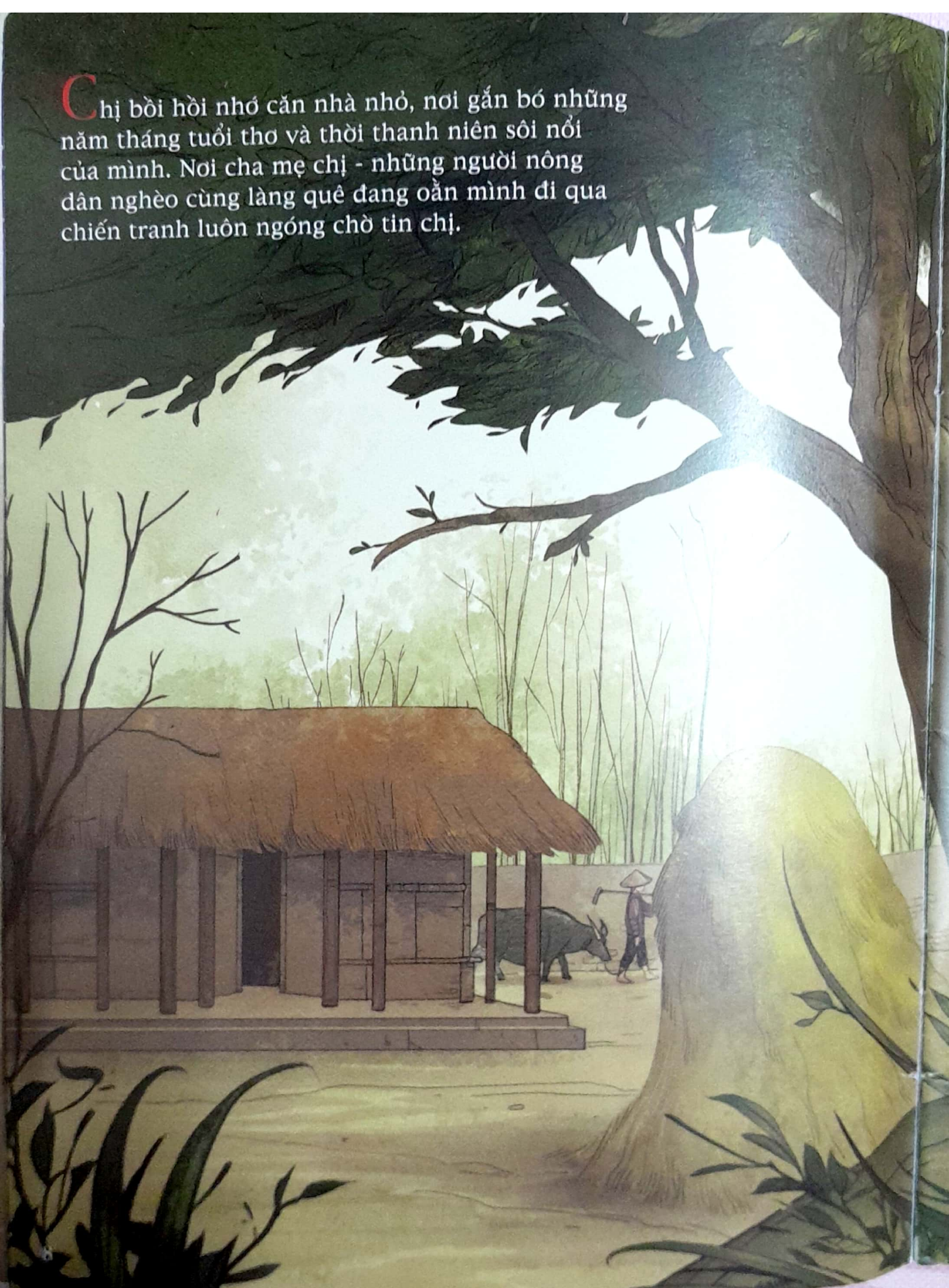
Tại căn lán của Tiểu đội 4 thuộc đại đội 552 thanh niên xung phong (TNXP), chị Võ Thị Tần - Tiểu đội trưởng đang ghi thư gửi mẹ:

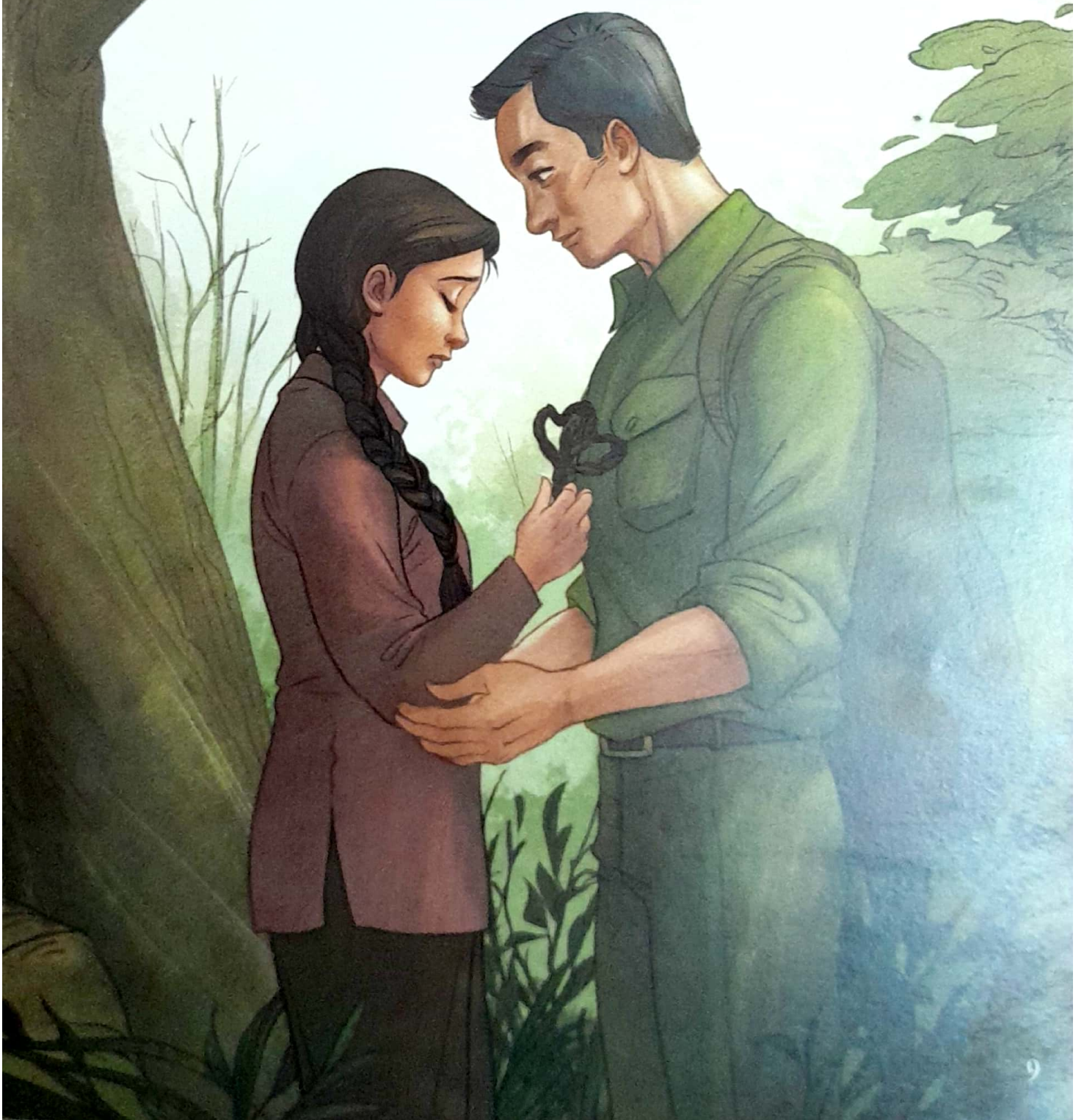
"Mẹ ơi! Ở đây vui lắm, ban đêm chúng nó thắp đèn cho bọn con làm đường, ban ngày chúng mang bom giết cả cho chúng con cải thiện. Bom đạn của chúng có thể làm rung chuyển cả núi rừng, nhưng không làm rung chuyển được trái tim chúng con. Mẹ ơi, thời gian này bọn giặc đánh phá ác liệt nhưng bọn con vẫn tập được nhiều bài hát mới mẹ ạ. Cuốn sổ tay mẹ gửi cho con dạo nọ đã sắp hết giấy rồi, mẹ gửi thêm cho con ít giấy nhé. Mỗi về thăm mẹ mà sao con thấy nhớ mẹ quá..."

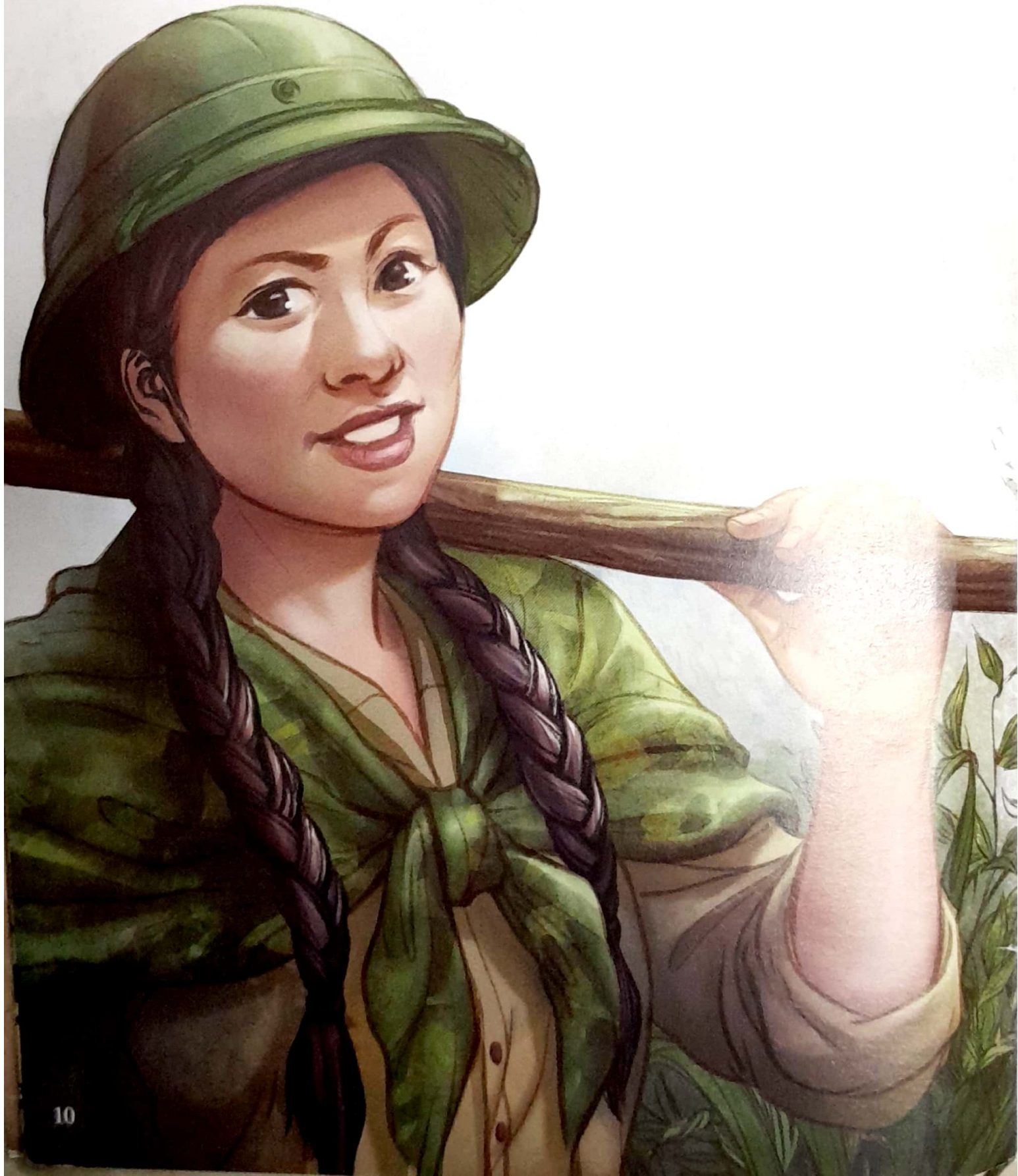
Chị bồi hồi nhớ căn nhà nhỏ, nơi gắn bó những năm tháng tuổi thơ và thời thanh niên sôi nổi của mình. Nơi cha mẹ chị - những người nông dân nghèo cùng làng quê đang oằn mình đi qua chiến tranh luôn ngóng chờ tin chị.

Cũng tại nơi quê hương yêu dấu này, chị đã cảm mến anh Hồng - một người bạn học chung lớp. Và vào năm 1964 khi tuổi chị vừa tròn đôi mươi, trước khi anh Hồng lên đường nhập ngũ hành quân vào Nam, hai gia đình đã tổ chức lễ ăn hỏi cho anh chị. Trước khi anh Hồng đi, chị Tần đã trao cho anh lọn tóc của mình kết thành hình hai trái tim thay lời hẹn ước thủy chung.

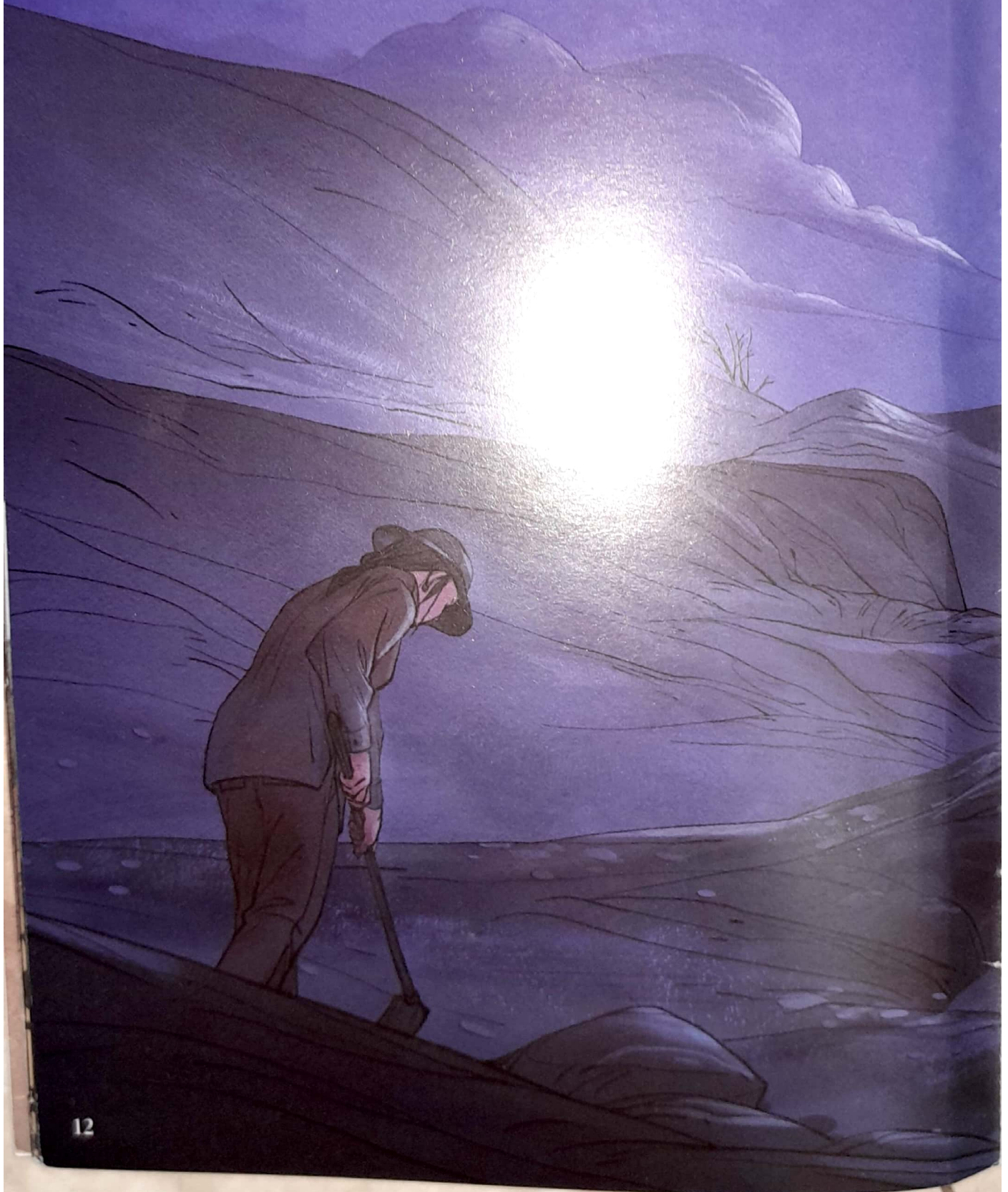
Sau khi anh Hồng vào Nam chiến đấu, năm 1965, chị Tần đã cùng nhiều chị em trong toàn huyện Can Lộc xung phong vào lực lượng TNXP trực tiếp lao động, chiến đấu bảo vệ Tổ quốc thân yêu. Tháng 4-1967, chị Tần cùng đơn vị được điều về công tác bảo vệ đường 15A ở Đồng Lộc.

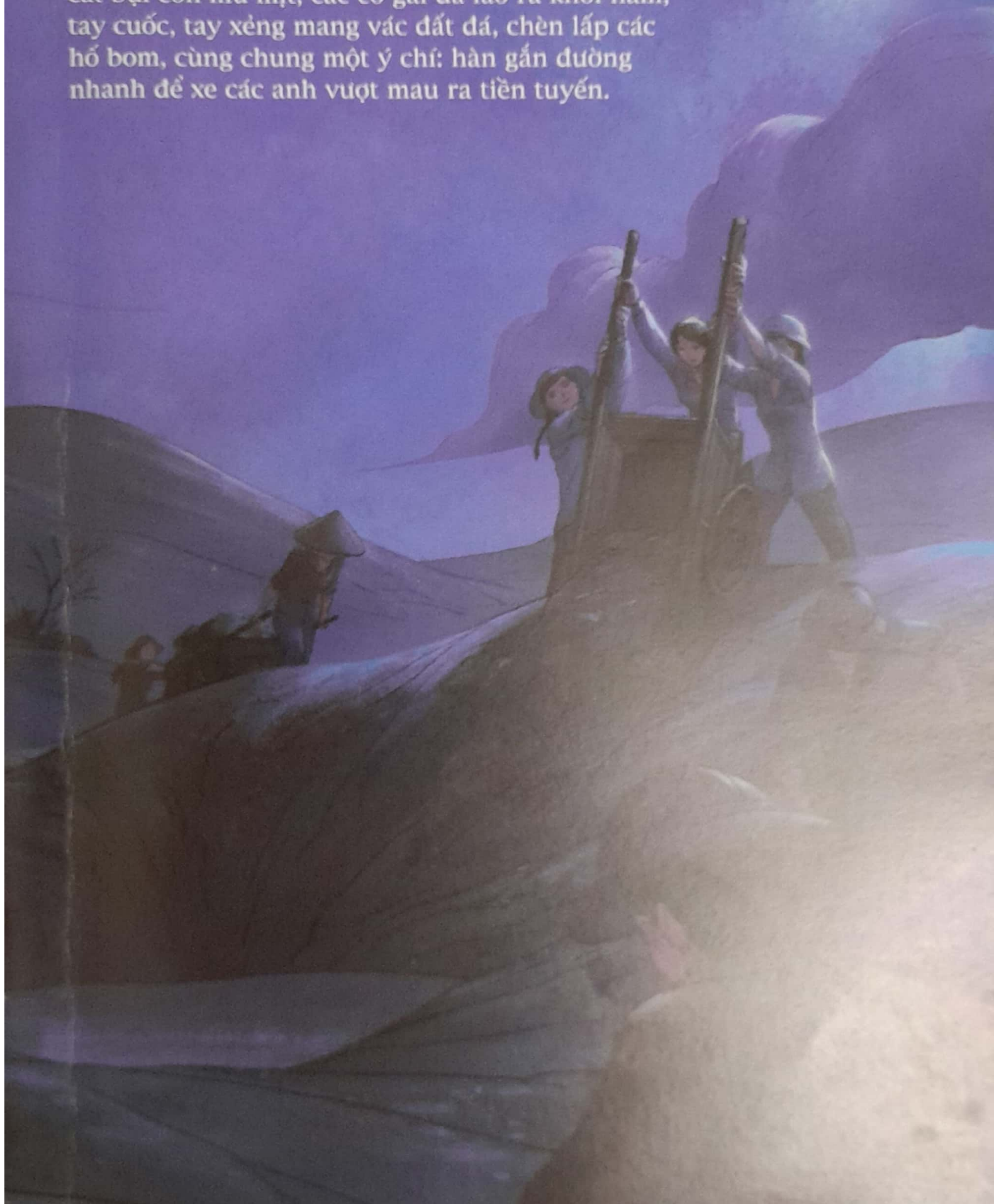
Tiểu đội do chị Tần làm Tiểu đội trưởng gồm mười hai cô gái tuổi đời còn rất trẻ (từ 17 đến 24 tuổi). Công việc của tiểu đội là thường trực trên tuyến đường Ngã ba Đồng Lộc, san lấp những hố bom, khơi rãnh thoát nước, sửa chữa hầm trú bom, thông đường nhanh nhất để các đoàn xe vận chuyển đạn dược, quân lương, nhu yếu phẩm... ra tiền tuyến.

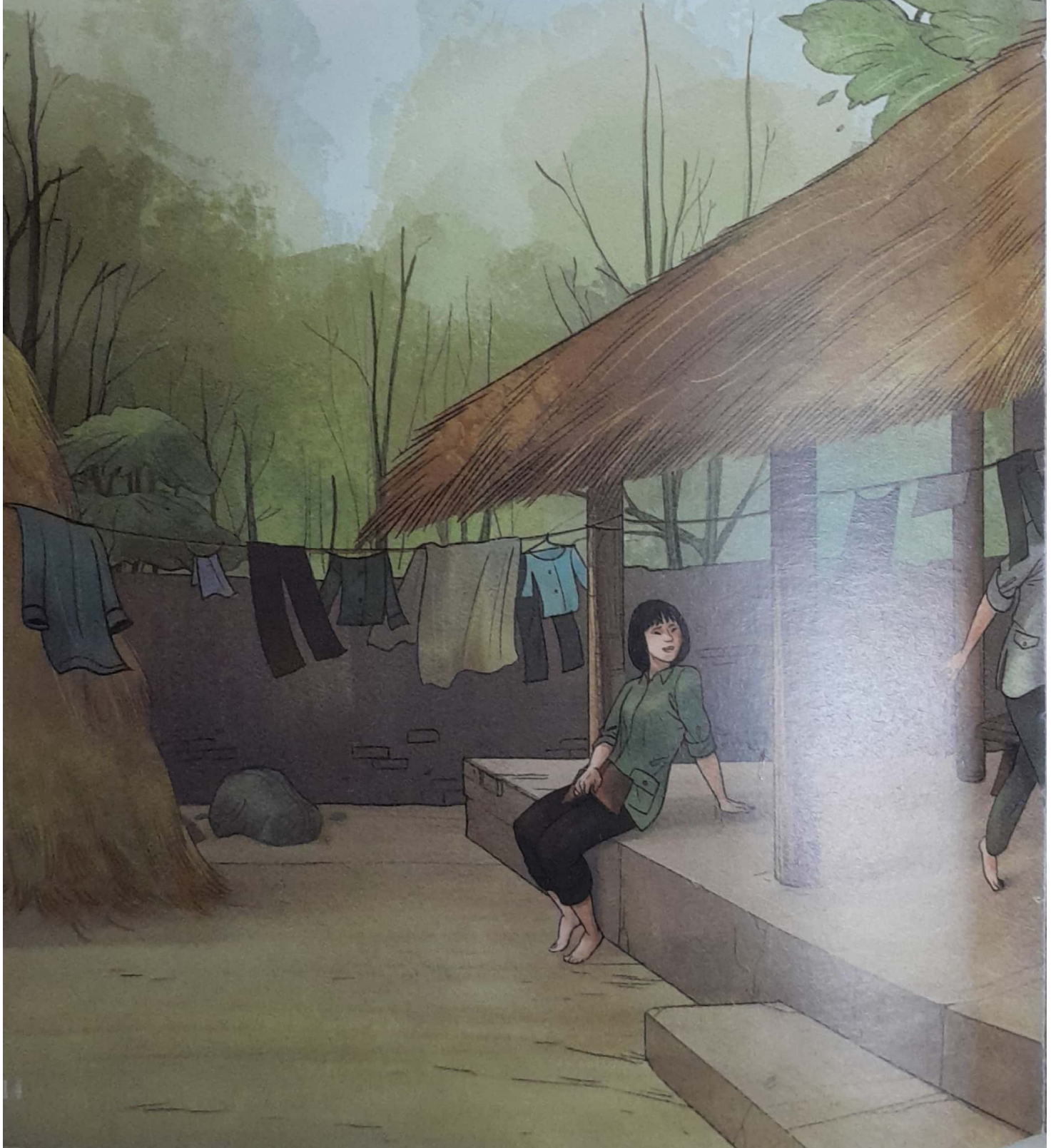
Giặc rải bom ngày đêm, củ hết bắn phá các cô gái lại hồi hả cuộc, xẻng san lấp các hố bom với khẩu hiệu: "Máu có thể chảy, tim có thể ngừng đập nhưng mạch máu giao thông không bao giờ được tắc".

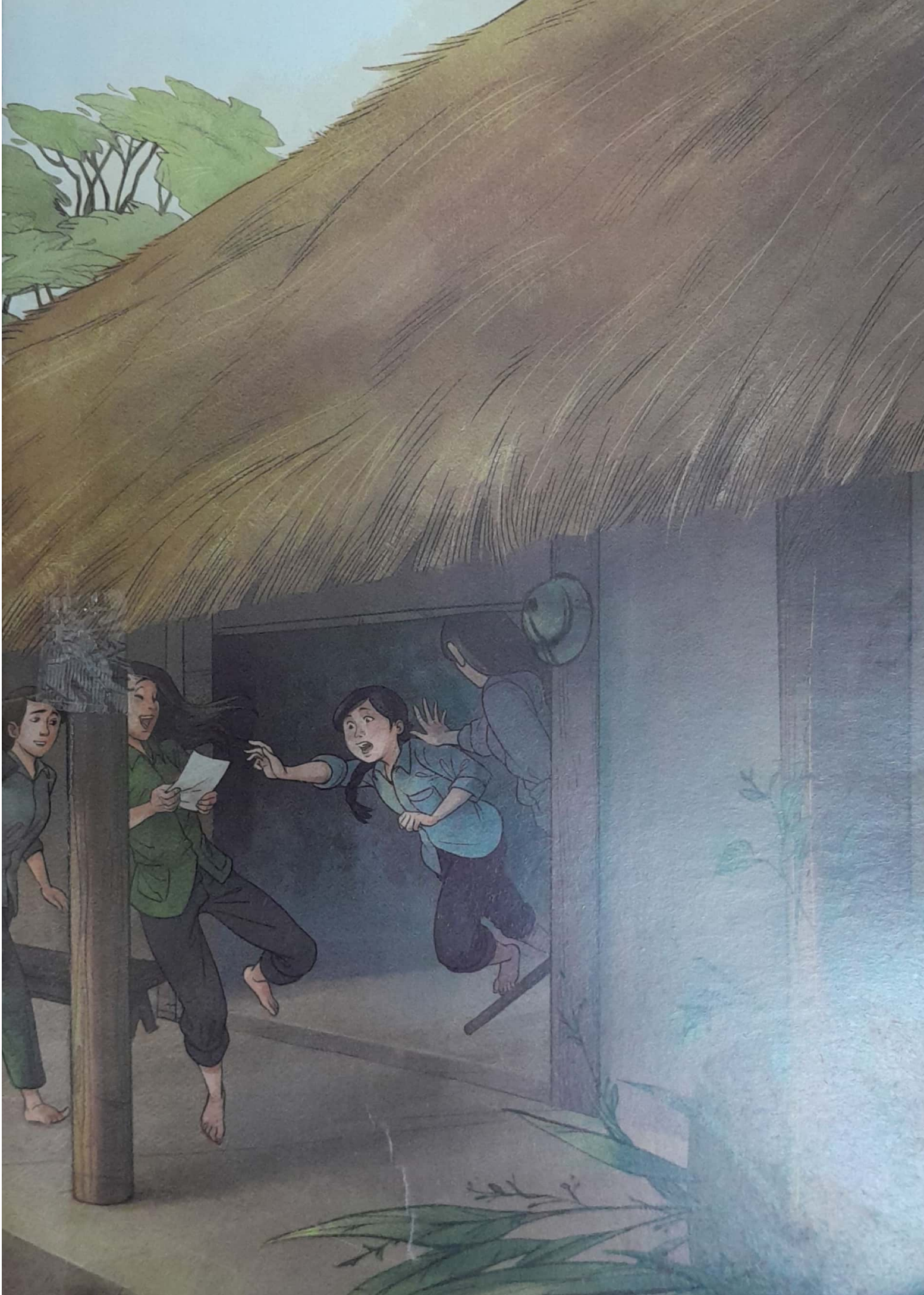

Mưa bom bão đạn không làm nản lòng những cô gái trẻ, cứ sau mỗi trận bom, khói đạn xen lẫn cát bụi còn mù mịt, các cô gái đã lao ra khỏi hầm, tay cuốc, tay xẻng mang vác đất đá, chèn lấp các hố bom, cùng chung một ý chí: hàn gắn đường nhanh để xe các anh vượt mau ra tiền tuyến.

Giữa những ngày chiến tranh vô cùng ác liệt, Ngã ba Đồng Lộc liên tục bị bom đạn kẻ thù cày đi, xới lại, song sau những giờ phút căng thẳng bám đường, chị em tiểu đội 4 lại trở về lán nghỉ ngơi, cùng chia vui những lá thư nhà, cười đùa rôm rả. Cuộc sống thời chiến đã gắn kết mọi người lại với nhau như chị em ruột thịt. Họ chia nhau củ khoai, miếng sắn đến tờ giấy, cây bút. Trong tiểu đội có chị Võ Thị Hà là nhỏ tuổi nhất (17 tuổi) nên các chị chăm sóc Hà như em út trong gia đình.

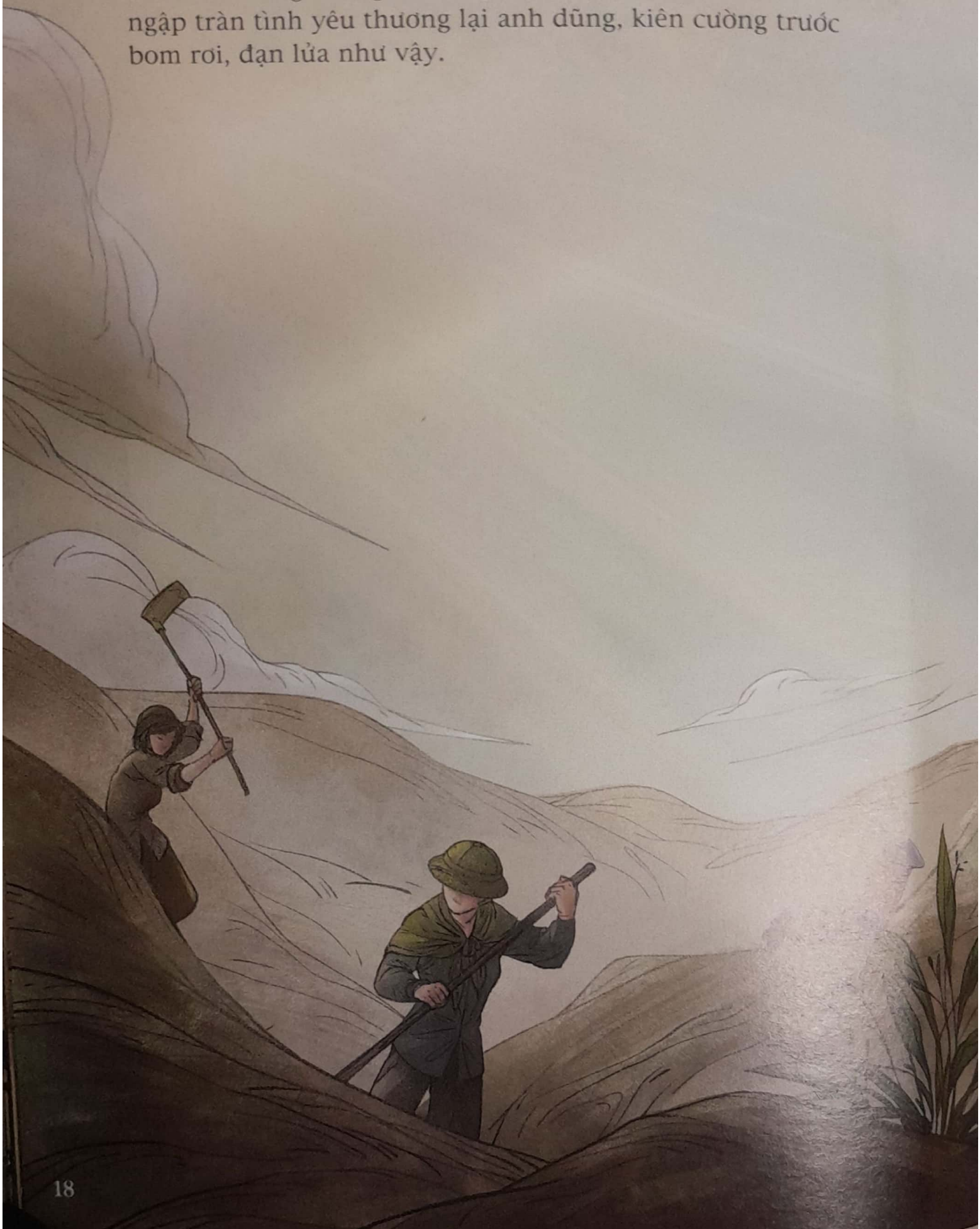

Chị Tàn tranh thủ những lúc rảnh rỗi này, nắn nót từng đường kim, mũi chỉ thêu chiếc gối chờ ngày chiến thắng về làm lễ cưới. Chiếc gối có bông cúc tần nép mình bên khóm trúc và hai câu thơ cải biên của Phan Cung Việt: *"Vị cúc tần giữa vùng quê bình lặng / Nơi chiến trường anh có phải hạt mưa xuân?"*

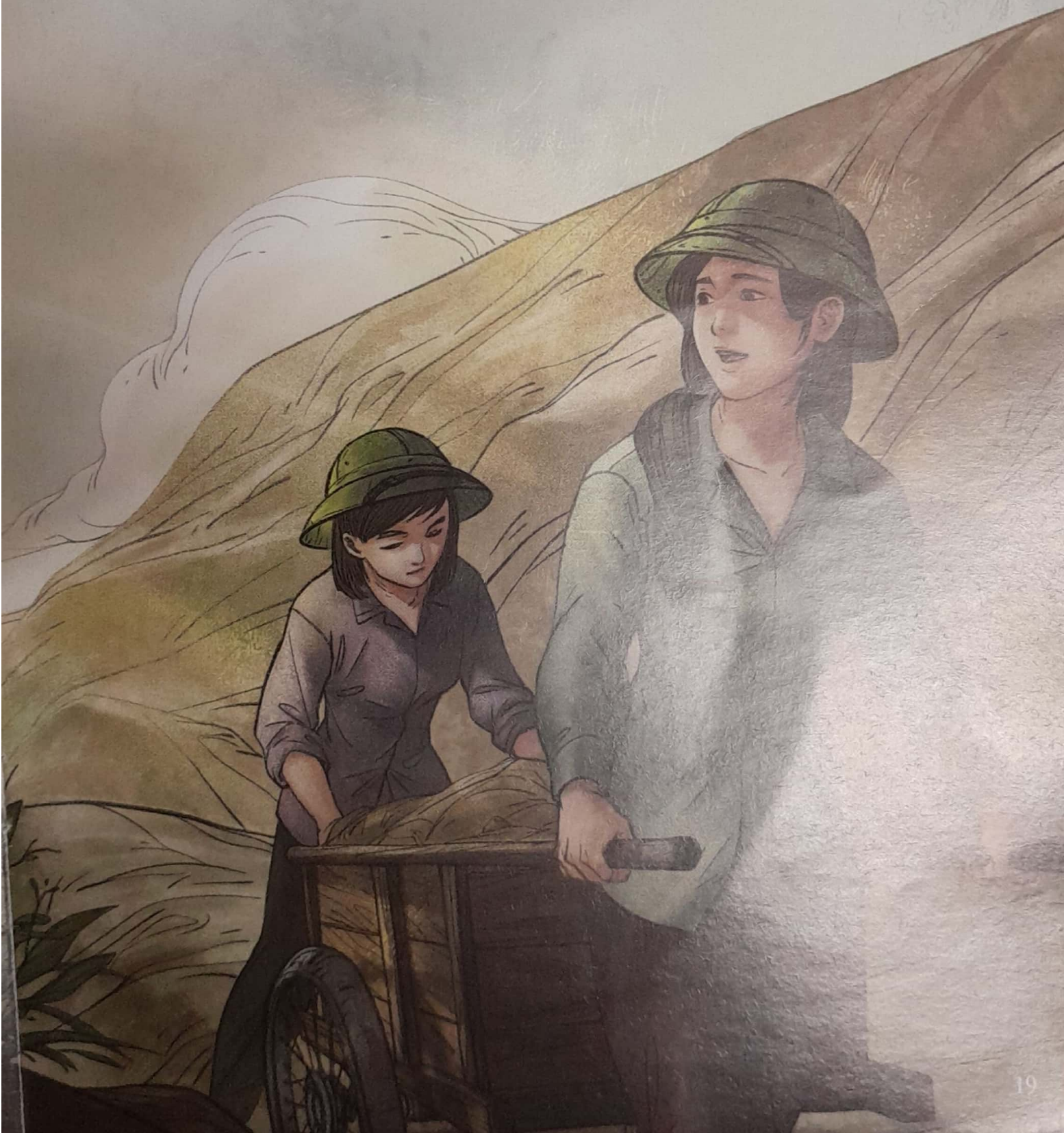

Có lẽ kẻ thù không sao hiểu nổi trái tim người Việt Nam, trái tim những chàng trai cô gái tuổi mười tám, đôi mươi ngập tràn tình yêu thương lại anh dũng, kiên cường trước bom rơi, đạn lửa như vậy.

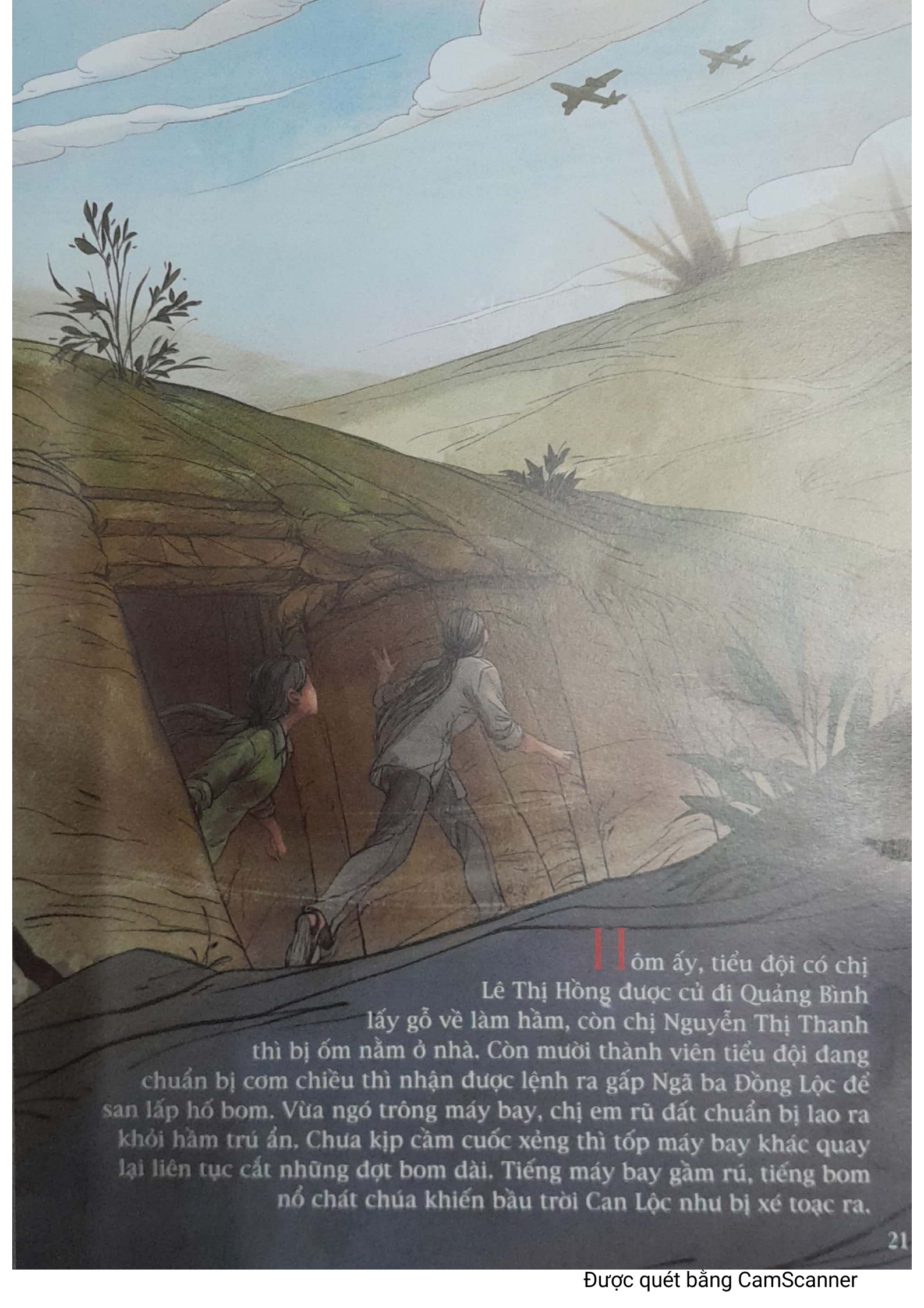

Mùa hè ở miền Trung, cái nắng như đổ lửa, cứ làm được một lúc là mồ hôi vã ra ướt hết vai áo, nhưng không ai nghĩ đến mặt trời đang thiêu đốt trên đầu mà vẫn thoăn thoắt xúc đất, vác đá, vá đường nhanh để xe qua thông suốt. Đâu đó những tiếng hát vãn cất cao mang theo tình yêu với đất nước với quê hương.

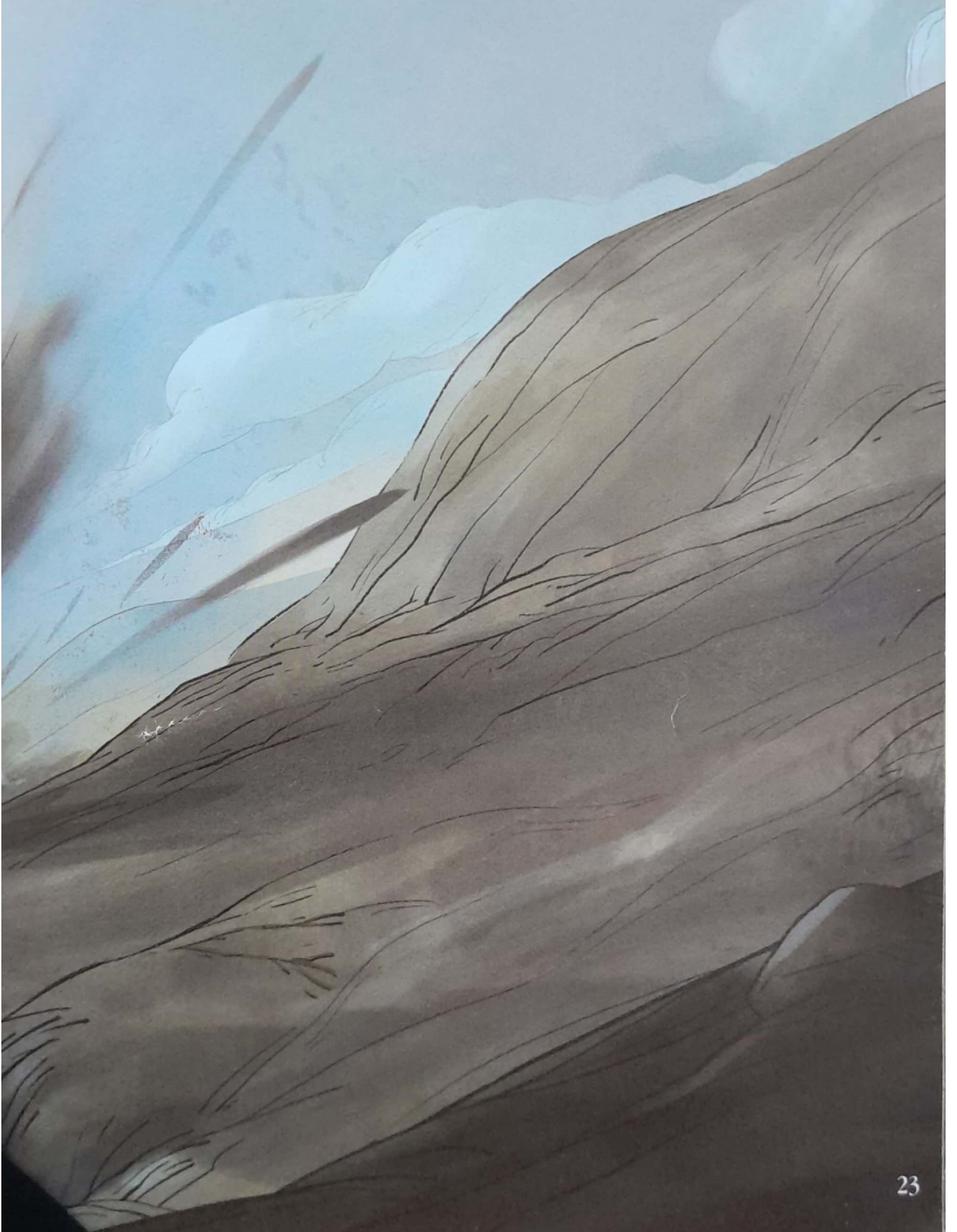
Ngày 24/7/1968, đoàn xe chở đạn dược, thuốc men... chi viện miền Nam đang chuẩn bị tiến vào con đường độc đạo. Trong chưa đầy một giờ đồng hồ, ba tốp máy bay gầm rít trên bầu trời Can Lộc, rồi hàng loạt bom dội xuống, mặt đất rung chuyển. Khói bom, bụi đất mù mịt.

||ôm ấy, tiểu đội có chị Lê Thị Hồng được cử đi Quảng Bình lấy gỗ về làm hầm, còn chị Nguyễn Thị Thanh thì bị ốm nằm ở nhà. Còn mười thành viên tiểu đội đang chuẩn bị cơm chiều thì nhận được lệnh ra gấp Ngã ba Đồng Lộc để san lấp hố bom. Vừa ngó trông máy bay, chị em rũ đất chuẩn bị lao ra khỏi hầm trú ẩn. Chưa kịp cầm cuốc xẻng thì tốp máy bay khác quay lại liên tục cất những đợt bom dài. Tiếng máy bay gầm rú, tiếng bom nổ chát chúa khiến bầu trời Can Lộc như bị xé toạc ra.

Bất chợt một quả bom tấn từ máy bay Mĩ lao xuống nổ trùm lên căn hầm mà cả Tiểu đội ẩn nấp, lúc ấy là 16 giờ ngày 24/7/1968. Mặt đất nóng bỏng hùng hực. Hàng ngàn khối đất đá sụp xuống.

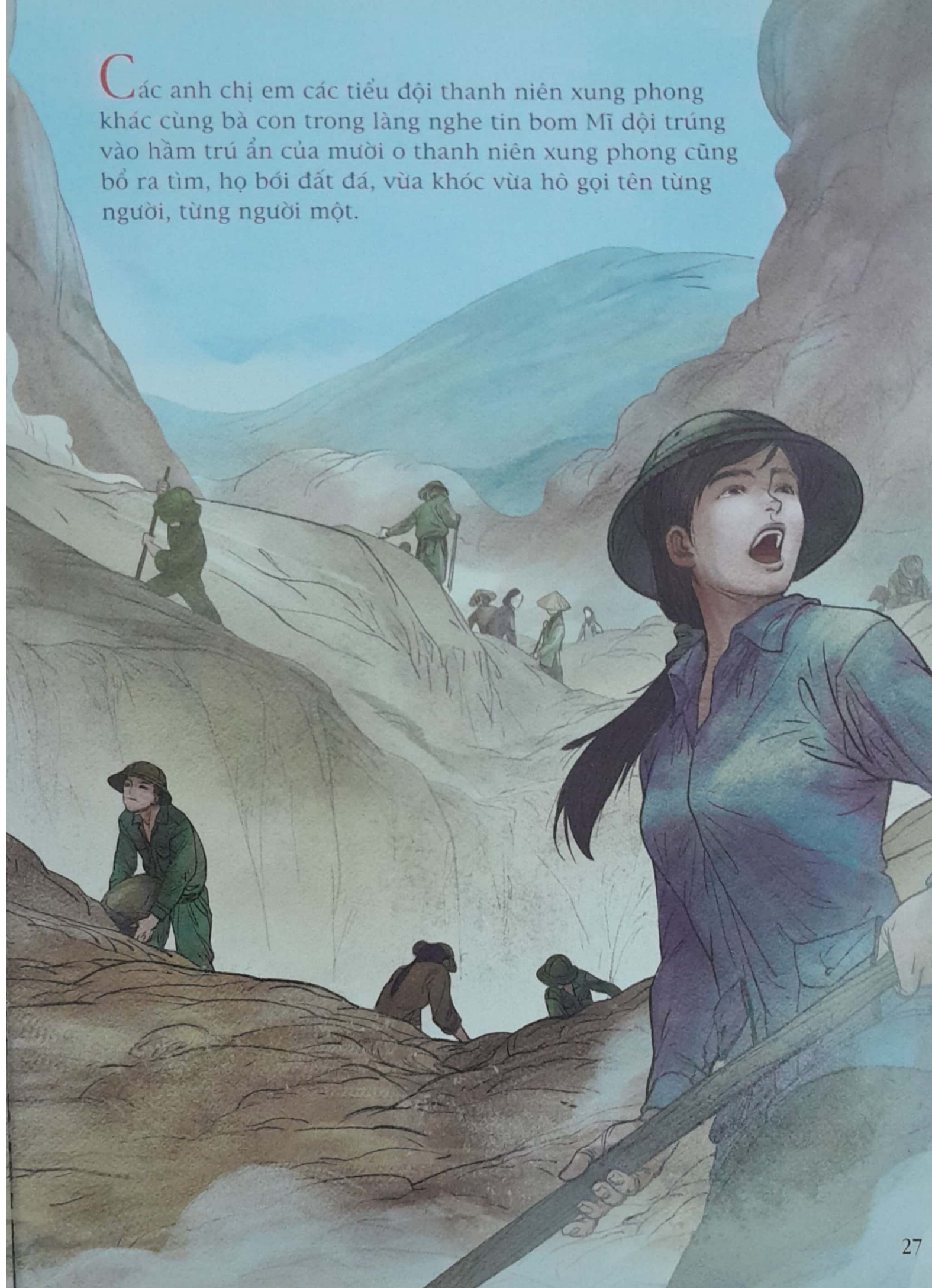

Từ đài quan sát, Đại đội trưởng Nguyễn Thế Linh chạy xuống, Tiểu đội 5, Tiểu đội 8 và các anh lái máy ủi gần đó đều chạy lại. Nhưng trước mắt họ giờ chỉ là khói bụi mịt mù và đất đá ngồn ngàng.

Các anh chị em các tiểu đội thanh niên xung phong khác cùng bà con trong làng nghe tin bom Mĩ dội trúng vào hầm trú ẩn của mười o thanh niên xung phong cũng bỏ ra tìm, họ bồi đất đá, vừa khóc vừa hô gọi tên từng người, từng người một.

Đến gần cửa hầm trú ẩn, mọi người cẩn trọng dùng tay đào bới chú không dùng máy xúc để tránh gây hại tới thi thể các chị. Lần lượt bới lên sáu người ở hầm ngoài cùng là chị Võ Thị Tần, rồi đến Nguyễn Thị Xuân, Nguyễn Thị Nhỏ, Võ Thị Hà, Trần Thị Rạng và cuối cùng là Trần Thị Hương.

Đào tiếp hầm thủ hai vuông góc với hầm lúc này thì tìm thấy Dương Thị Xuân, Võ Thị Hợi và Hà Thị Xanh.

Cả chín người được đặt lên chín chiếc cang xếp một hàng ngang như khi cả Tiểu đội tập hợp lúc còn sống.

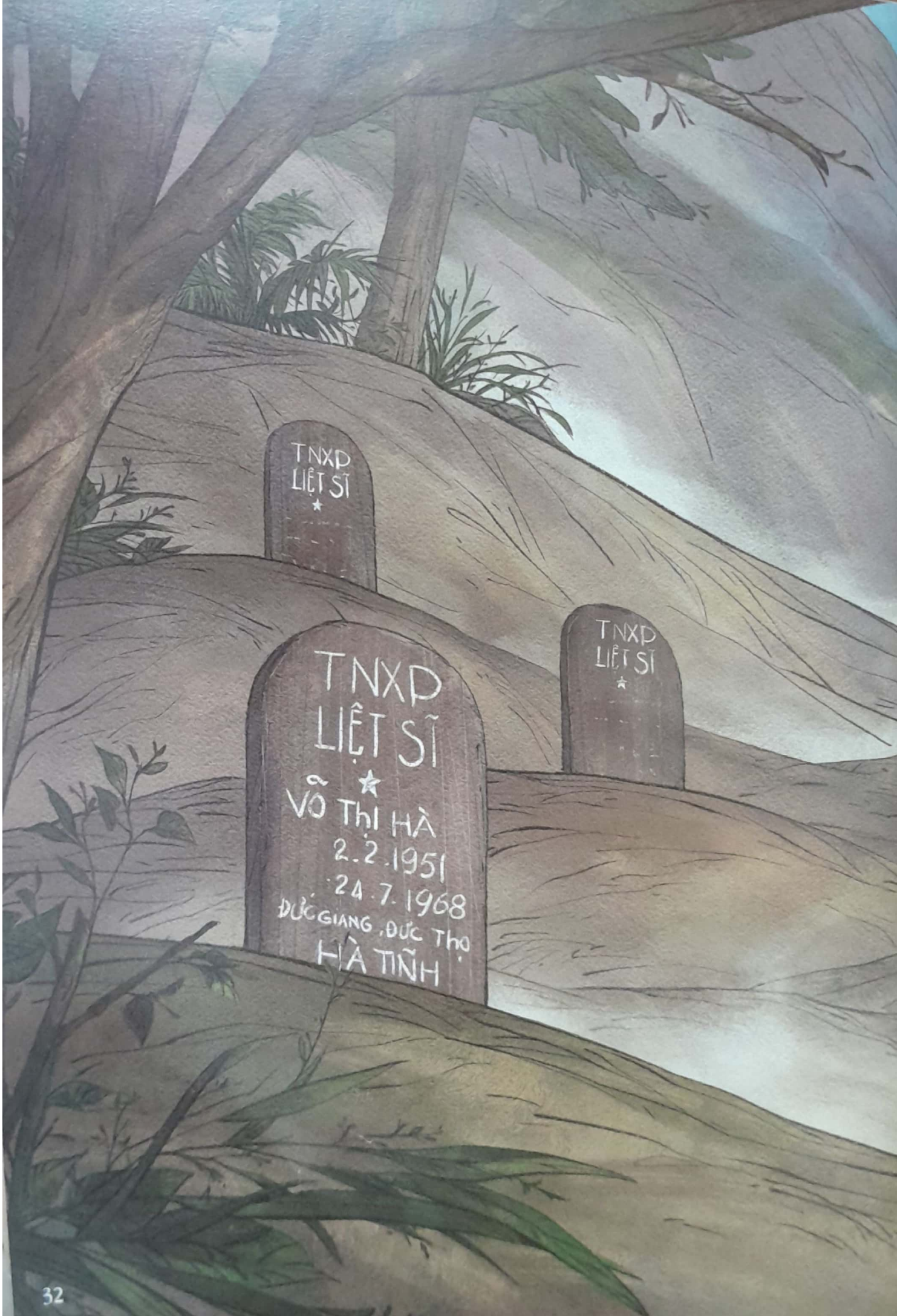
Nhưng còn thi thể một người nữa là chị Cúc - Tiểu đội phó thì chưa được tìm thấy.

Sau này nhớ lại khoảnh khắc đau thương ấy, nhà thơ Yến Thanh đã viết những dòng thơ đầy cảm động về giây phút tìm thi thể người em, người đồng đội của mình:

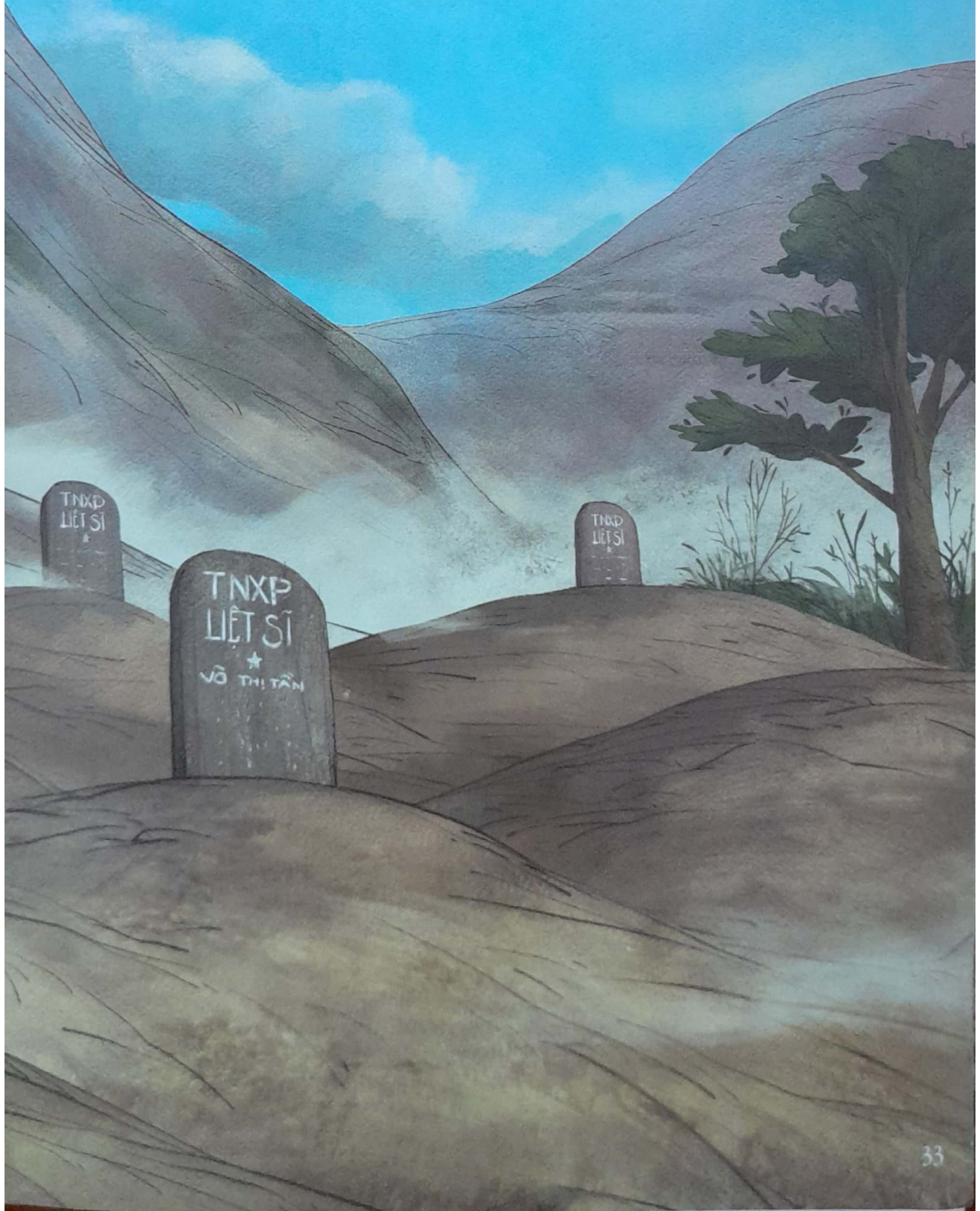
*“Tiểu đội đã về xếp một hàng ngang
Cúc ơi em ở đâu không về tập hợp?
Chín bạn đã quây quần đủ hết
Nhỏ - Xuân - Hà - Hường - Hối - Rạng - Xuân - Xanh
A trưởng Võ Thị Tần điểm danh
Chỉ thiếu mình em (chín bỏ làm mười rằng được!)
Bọn anh đã bối tìm vệt cước
Chỉ sợ em đau nên nhất cước chùng...”*

(Trích bài thơ “Cúc ơi!” - 1968)

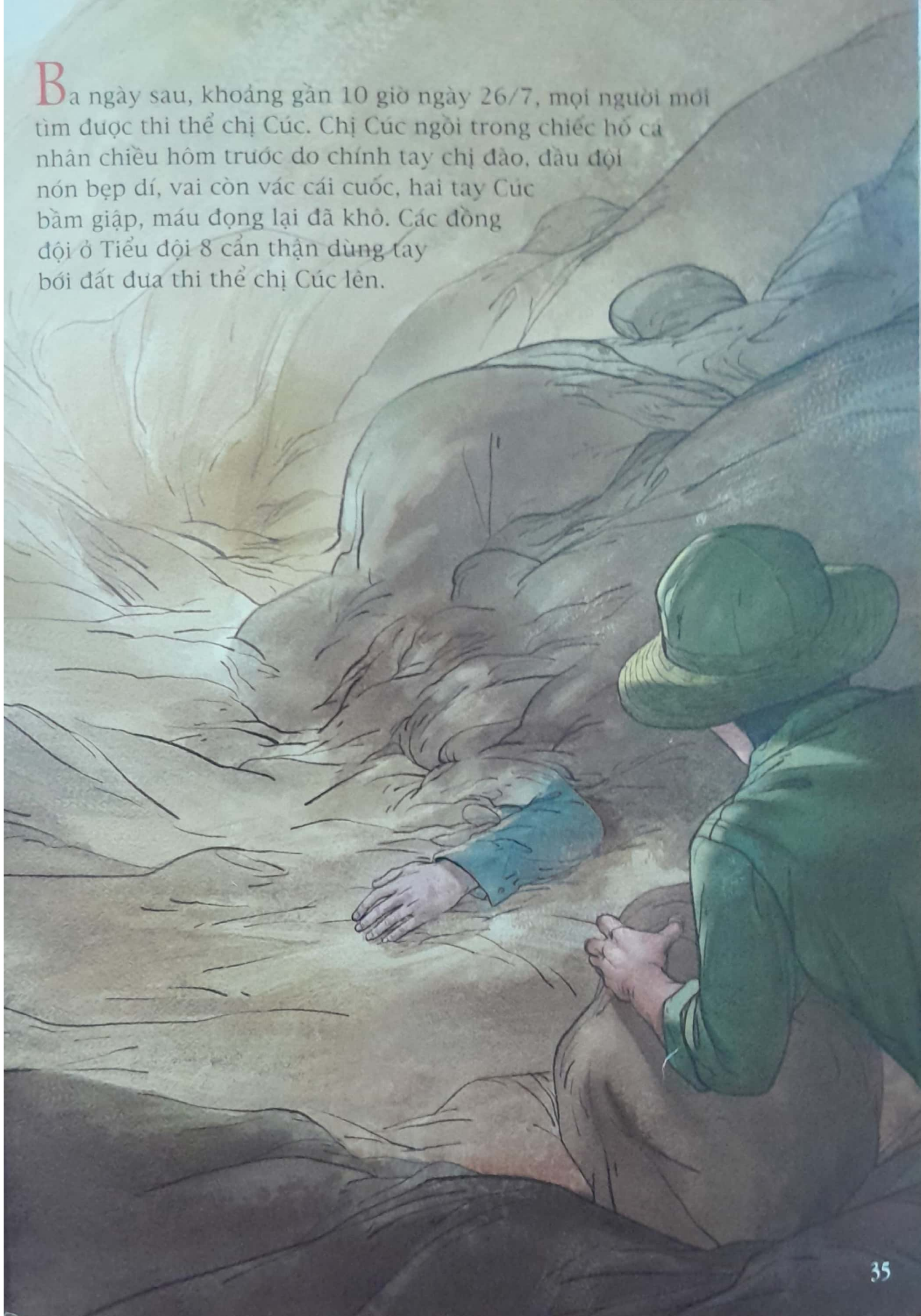

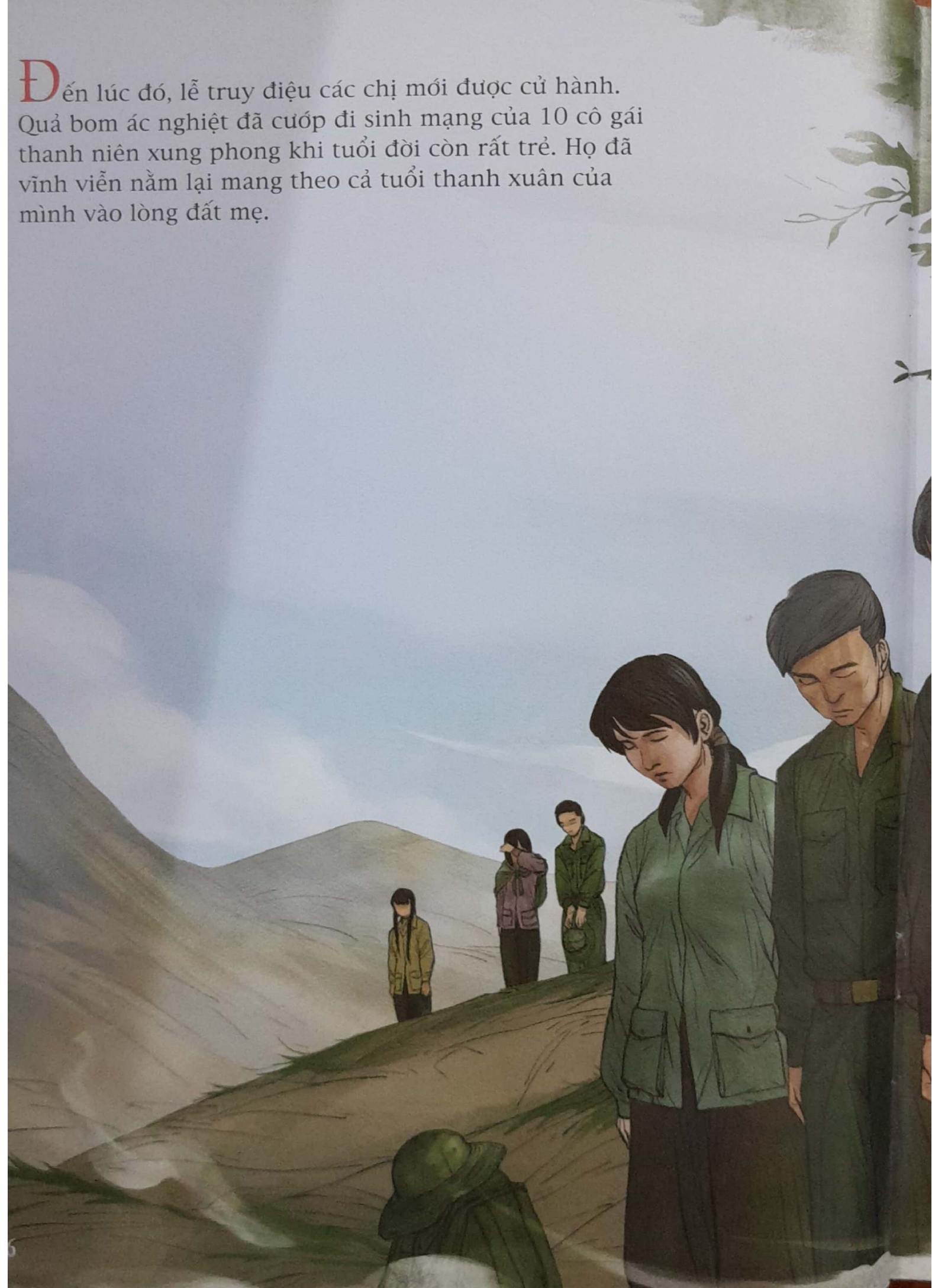
C chưa tìm thấy chị Cúc, đêm 24/7, chín cô gái thanh niên xung phong được bà con tắm sạch đất cát, thay quần áo mới rồi mai táng sau eo núi Bãi Dĩa.

Ba ngày sau, khoảng gần 10 giờ ngày 26/7, mọi người mới tìm được thi thể chị Cúc. Chị Cúc ngồi trong chiếc hố cá nhân chiều hôm trước do chính tay chị đào, đầu đội nón bẹp dí, vai còn vác cái cuốc, hai tay Cúc bầm giập, máu đọng lại đã khô. Các đồng đội ở Tiểu đội 8 cẩn thận dùng tay bồi đất đưa thi thể chị Cúc lên.

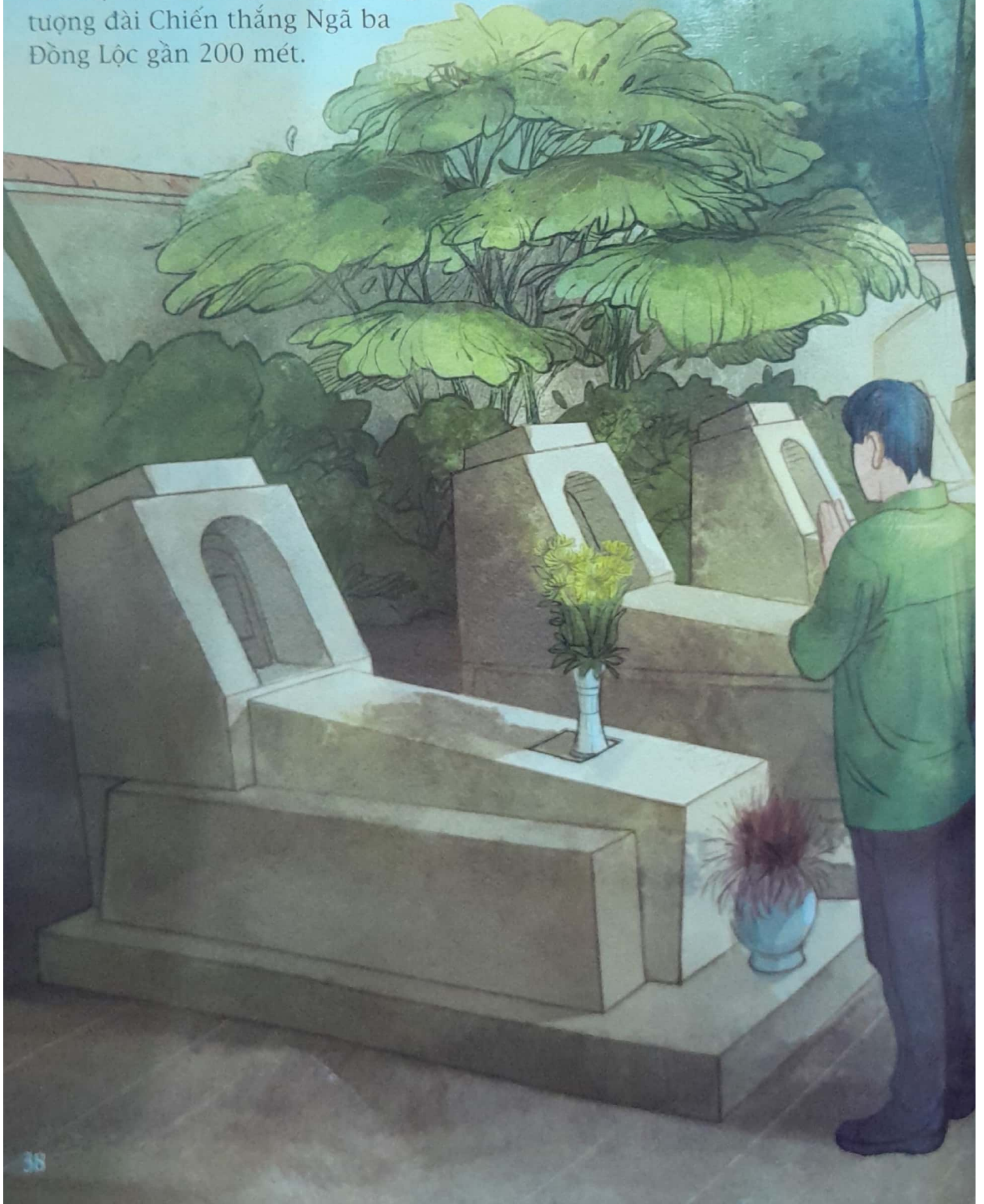

Đến lúc đó, lễ truy điệu các chị mới được cử hành. Quả bom ác nghiệt đã cướp đi sinh mạng của 10 cô gái thanh niên xung phong khi tuổi đời còn rất trẻ. Họ đã vĩnh viễn nằm lại mang theo cả tuổi thanh xuân của mình vào lòng đất mẹ.

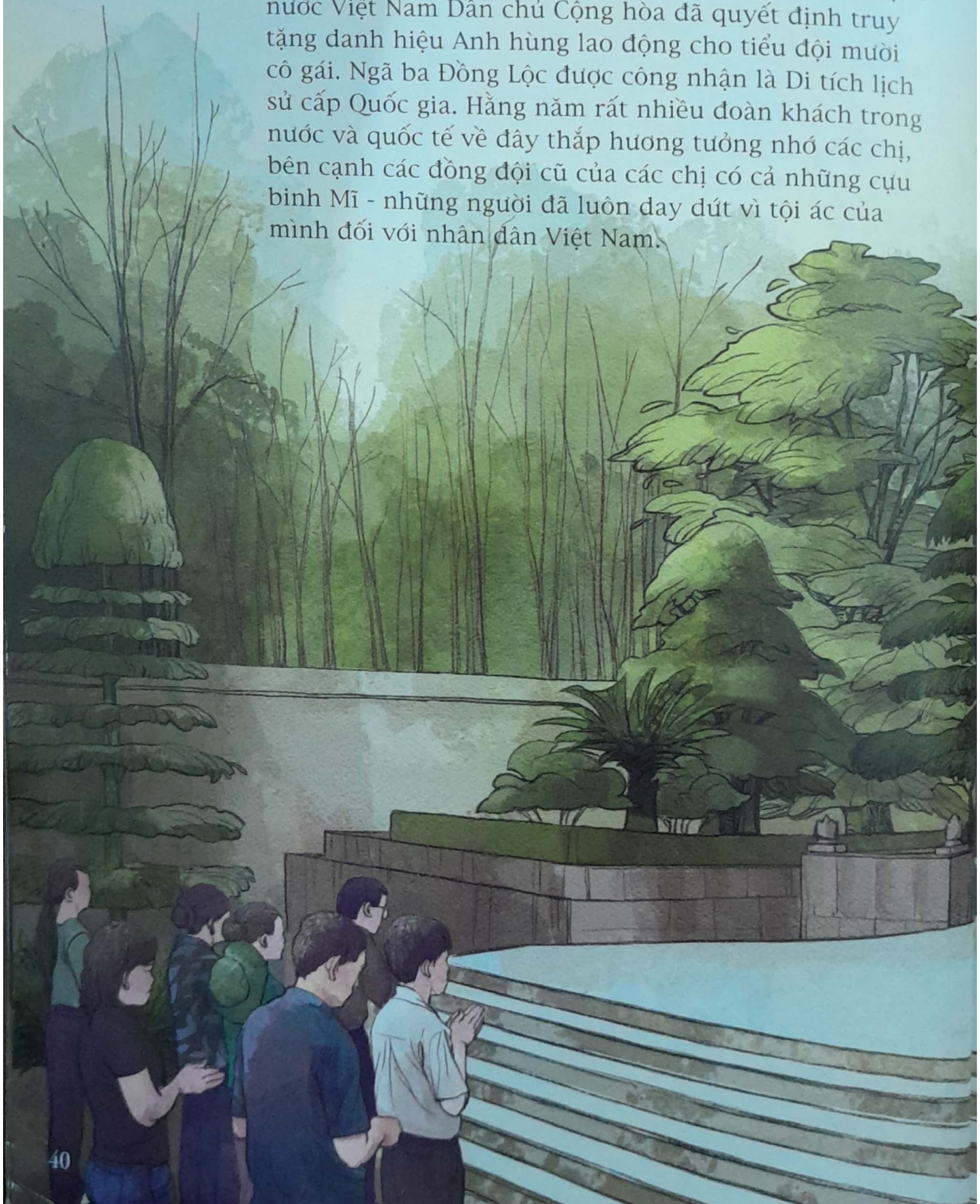

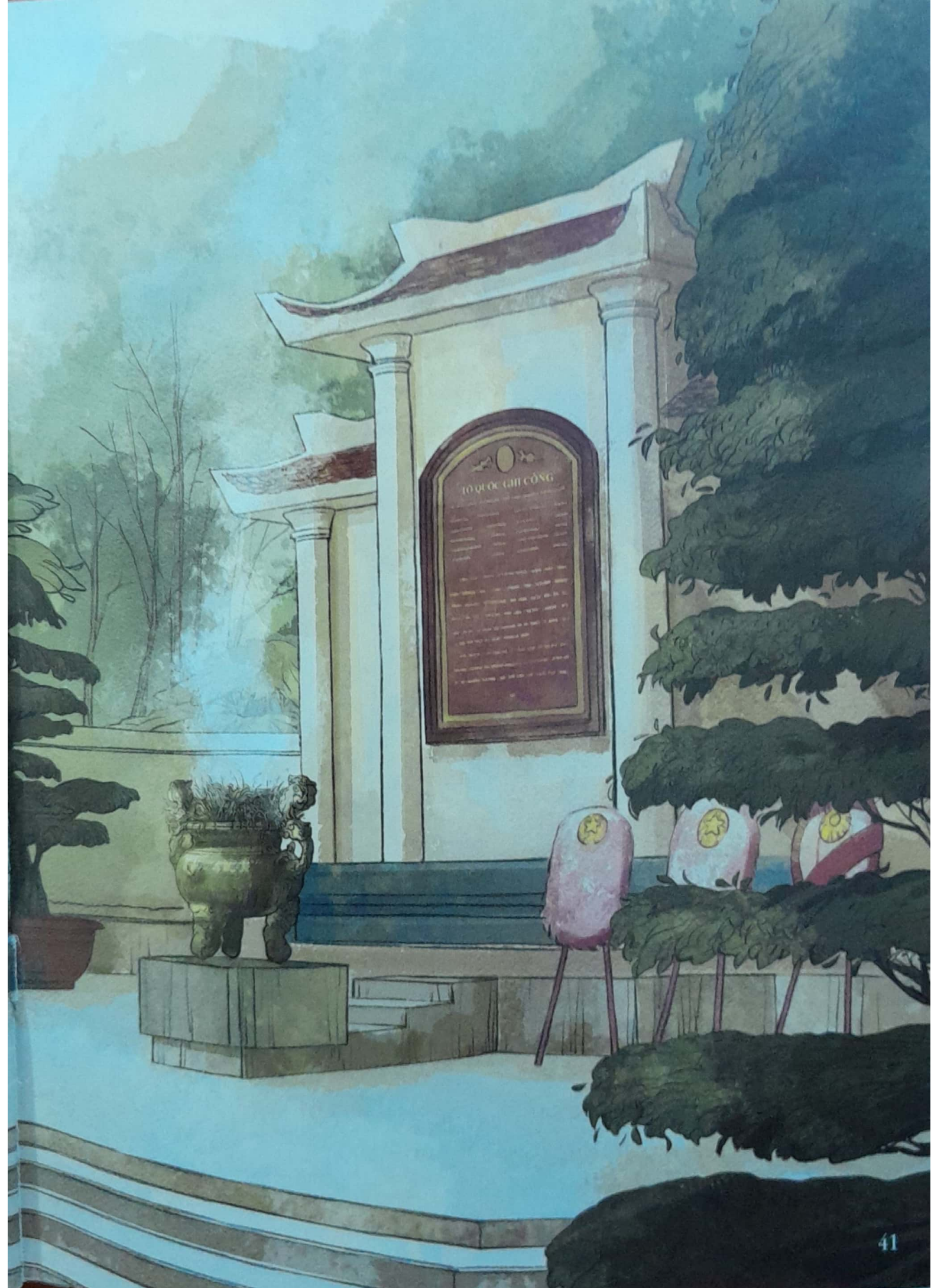
Sau này thi hài các chị được chuyển về đồi Trọ Voi thuộc xã Đồng Lộc, Hà Tĩnh. Các chị vĩnh viễn nằm lại bên nhau tại một khu đất cao, bốn mùa rì rào gió hát. Ngày nay, khu mộ của các chị đã được xây dựng khang trang nằm cách tượng đài Chiến thắng Ngã ba Đồng Lộc gần 200 mét.

Để ghi nhớ chiến công của mười cô gái thanh niên xung phong Ngã ba Đồng Lộc, ngày 7/6/1972, Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã quyết định truy tặng danh hiệu Anh hùng lao động cho tiểu đội mười cô gái. Ngã ba Đồng Lộc được công nhận là Di tích lịch sử cấp Quốc gia. Hằng năm rất nhiều đoàn khách trong nước và quốc tế về đây thắp hương tưởng nhớ các chị, bên cạnh các đồng đội cũ của các chị có cả những cựu binh Mỹ - những người đã luôn day dứt vì tội ác của mình đối với nhân dân Việt Nam.

DANH SÁCH 10 LIỆT SĨ HI SINH TẠI NGÃ BA ĐỒNG LỘC NGÀY 24/7/1968:

(Các thông tin và hình ảnh dưới đây về 10 cô gái thanh niên xung phong hi sinh tại ngã ba Đồng Lộc có tham khảo và sử dụng dữ liệu của trang thông tin Khu di tích Ngã ba Đồng Lộc):
(ngabadongloc.org.vn)

NXB Kim Đồng xin chân thành cảm ơn!

Chị **VÕ THỊ TẦN**

(Tiểu đội trưởng)

Sinh năm 1944

(Thiên Lộc, Can Lộc, Hà Tĩnh)

Sinh ra và lớn lên trong một gia đình nông dân nghèo, giàu truyền thống yêu nước. Chị sớm giác ngộ cách mạng và tham gia nhiều hoạt động xây dựng hợp tác xã ở địa phương trước khi tham gia thanh niên xung phong.

Chị **HỒ THỊ CÚC**

(Tiểu đội phó)

Sinh năm 1944

(Sơn Bằng, Hương Sơn, Hà Tĩnh)

Chị cất tiếng khóc chào đời trên mảnh đất quê hương bên con sông Ngàn Phố trong xanh. Khi vừa đầy một tuổi, nạn đói khủng khiếp năm 1945 đã cướp mất người cha, bà nội Cúc và bao người khác trong làng.

Chị

DƯƠNG THỊ XUÂN

(Tiểu đội phó)

Sinh năm 1947

(Đức Tân, Đức Thọ, Hà Tĩnh)

Sinh ra và lớn lên trong một gia đình đông con, chị Xuân sớm ý thức được trách nhiệm người chị cả của mình. Là con gái đầu lòng nên Xuân khá vất vả.

Chị **VÕ THỊ HỢI**

Sinh năm 1948

(Thiên Lộc - Can Lộc - Hà Tĩnh)

Sinh ra trong một gia đình nông dân yêu nước, nơi có dãy Hồng Lĩnh quanh năm mây vờn và ngôi chùa Hương cổ kính nằm ẩn mình trên đỉnh núi. Từ nhỏ, cô bé Hợi đã cảm thấy yêu quê hương, yêu ruộng đồng, yêu những người dân quê mộc mạc, lam lũ mà thuần hậu vô cùng.

Chị **TRẦN THỊ RẠNG**

Sinh năm 1950
(tại xóm chài Thọ Thủy -
Đức Vinh - Đức Thọ)

Từ nhỏ cô bé Rạng đã tỏ ra can đảm, ít nói song
tinh nghịch. Thời thơ ấu Rạng theo cha mẹ làm nghề
chèo lái trên sông La.

Chị **VÕ THỊ HÀ**

Sinh năm 1951
(thị trấn Đức Thọ - Hà Tĩnh)

Hà vốn là cô gái không quen lao động nặng. Cha
Hà - ông Võ Trọng Lạc quê gốc ở thị trấn Đức Thọ gặp
bà Trần Thị Khuyên quê Bến Thủy - Vinh. Hai người
cưới nhau và sinh được 5 người con. Hà là con thứ ba.

Chị **TRẦN THỊ HƯƠNG**

Sinh năm 1949
(Thị xã Hà Tĩnh - tỉnh Hà Tĩnh)

Chị là con của một liệt sĩ chống Pháp. Cha chị
là vệ quốc quân hi sinh năm 1953 ở mặt trận. Khi ông
hi sinh, Hương mới 4 tuổi, mẹ Hương đang có mang
em nhỏ.

Chị

NGUYỄN THỊ XUÂN

Sinh năm 1948
(Vĩnh Lộc - Can Lộc - Hà Tĩnh)

Chị sinh trưởng trong một gia đình có truyền thống
cách mạng. Bố chị là đảng viên 1930 - 1931. Tuổi thơ
Xuân gắn liền với hình ảnh ngôi nhà nhỏ 3 gian, cái bếp
con con và mảnh sân vuông vắn trước thềm.

Chị **HÀ THỊ XANH**

Sinh năm 1949
(Đức Hoà - Đức Thọ - Hà Tĩnh)

Vốn là cô gái hiền lành, ít nói nhưng chị Xanh làm
việc thì rất chăm. Chị đậm người, khoẻ mạnh, làm việc
gì cũng xốc vác, hay nhận việc khó về mình.

Chị **NGUYỄN THỊ NHỎ**

Sinh năm 1944
(Đức Lạng - Đức Thọ - Hà Tĩnh)

Bố mẹ mất sớm, nhà chỉ có hai chị em gái: chị Miên
và Nhỏ. Chị Miên thay bố mẹ nuôi Nhỏ từ tấm bé.

Bản quyền Tác phẩm thuộc về Nhà xuất bản Kim Đồng, 2021.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1- *Lịch sử kháng chiến chống Mĩ cứu nước 1954 - 1975*, Bộ quốc phòng, Viện Lịch sử quân sự Việt Nam, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, 2015.
- 2 - Trang web: <http://ngabadongloc.org.vn>

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Chuyện kể về Mười cô gái ngã ba Đồng Lộc : Truyện tranh / Lời: Hoài Lộc ; Tranh: Cloud Pillow Studio. - H. : Kim Đồng, 2021. - 44tr. : tranh vẽ ; 26cm

ISBN 9786042222716

1. Lịch sử 2. Kháng chiến chống Mỹ 3. Việt Nam 4. Truyện lịch sử 5. Truyện tranh
959.7043 - dc23

KDM3071p-CIP

Chuyện kể về **MƯỜI CÔ GÁI NGÃ BA ĐỒNG LỘC**

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

55 Quang Trung - Hà Nội. ĐT: 024 3943 4730 - 024 3942 8632
Internet web site: <http://www.nxbkimdong.com.vn> - Email: info@nxbkimdong.com.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI MIỀN TRUNG

102 Ông Ích Khiêm - TP. Đà Nẵng. ĐT: 0236 3812 333 - 0236 3812 335
Email: cnkimdongmt@nxbkimdong.com.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

248 Cống Quỳnh, Q.1, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: 028 3925 1001 - 028 3925 0987
Email: cnkimdong@nxbkimdong.com.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản: Giám đốc BÙI TUẤN NGHĨA

Chịu trách nhiệm nội dung: Tổng Biên tập VŨ THỊ QUỲNH LIÊN

Biên tập: NGUYỄN THANH HƯƠNG

Trình bày bìa: VŨ XUÂN HOÀN

Sửa bìa: NGUYỄN ANH LY

In và gia công 2.000 bản - Khổ 19 cm x 26 cm - Tại Công ty TNHH In và DVTM Phú Thịnh

Văn phòng: Số 22/3 ngõ 89 Lạc Long Quân, phường Nghĩa Đô, Cầu Giấy, Hà Nội

Địa chỉ sản xuất: Lô B2-2-5 KCN Nam Thăng Long, Bắc Từ Liêm, Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 306-2021/CXBIPH/9-20/KĐ cấp ngày 25/01/2021

Quyết định xuất bản số: 465/QĐKD ki ngày 5/2/2021

In xong và nộp lưu chiểu quy 1/2021

ISBN: 978-604-2-22271-6